

Controle van de belastingdienst? Ken je rechten en plichten!

Mr. J.H. (Hans) Peek

Wat doe je bij een fiscale controle?

Ben je ondernemer, bestuurder, belastingbetaler, accountant of belastingadviseur? Dan kun je te maken krijgen met boekenonderzoeken, vragenbrieven en andere controles van de belastingdienst. De fiscus heeft een arsenaal aan bevoegdheden. Dan is het goed om je rechten en plichten te kennen. De wet beschermt je rechten als belastingbetaler. Dat staat ook op www.rijksoverheid.nl/. Welke rechten en plichten heb ik als **belastingbetaler**. Bij fiscale controles zijn er een aantal valkuilen die je moet vermijden. Wij hebben daar al meer dan 30 jaar ervaring mee. Laat je niet intimideren door de inspecteur. Ga nooit zo maar vragen beantwoorden en sta nooit zo maar stukken af, voordat je advies hebt ingewonnen. Dit zijn de *10 belangrijkste do's en don'ts* in een 'nutshell'.

Rechten van de belastingplichtige en zijn adviseur

Volgens de site van de [belastingdienst](#) heb je deze rechten:

- Je mag een adviseur je belangen laten behartigen.
- Je hebt recht op uitleg als van jouw aangifte wordt afgeweken.
- Je kunt bezwaar maken of in beroep gaan.
- Je hebt recht op geheimhouding van je fiscale gegevens. Dit betekent dat de belastingdienst deze gegevens alleen mag gebruiken voor het uitvoeren van de belastingwet.

Maar je hebt *méér rechten* als belastingplichtige:

1. De belastingdienst moet een boekenonderzoek van tevoren (schriftelijk) aankondigen. Je hoeft de inspecteur geen toegang te verlenen voor een niet aangekondigd boekenonderzoek.
Wel moet je als gebruiker van een gebouw of grond de inspecteur toegang verlenen zodra hij daarom specifiek verzoekt en als dat voor een concreet onderzoek nodig is (bijvoorbeeld om de in een bedrijf aanwezige werknemers te controleren op hun identiteitsbewijs of om in een accijnsgoederenplaats de aanwezigheid van accijnsgoederen te controleren). Maar hij mag niet onaangekondigd je administratie gaan controleren, inzage nemen in je computers, e.d..
2. Je mag (en moet) zoveel mogelijk de regie houden tijdens een controle. Het staat de inspecteur vrij om vragen te stellen over de feiten maar jij gaat over de antwoorden. Houd die feitelijk en ga niet uitweiden of zijpaden bewandelen.

3. Je mag het voor jouw meest gunstige fiscale standpunt innemen. Dat moet dan wel *objectief pleitbaar* zijn, dat wil zeggen: goed verdedigbaar op basis van de feiten, de wet en de geldende jurisprudentie.
4. Je hoeft vertrouwelijke informatie en (fiscaal-juridische) adviezen van je (fiscale) advocaat niet te verstrekken. Die vallen onder het verschoningsrecht en de geheimhoudingsplicht van de advocaat. Fiscale adviezen van je belastingadviseur hoef je niet te verstrekken op grond van het *'fair play'* -beginsel. Ook fiscaal advies van je adviseur is in principe vertrouwelijk (maar kan wel bij FIOD-onderzoeken door de FIOD in beslag worden genomen!).
5. Je kunt een beroep doen op de *algemene beginselen van behoorlijk bestuur*. Dit betekent onder meer dat de inspecteur bij zijn controle zorgvuldig moet handelen. Hij moet zijn controle zorgvuldig voorbereiden.
6. Je mag de inspecteur wijzen op de relevante feiten. Hij is verplicht om de nodige kennis te vergaren omtrent de relevante feiten en de daarbij af te wegen belangen.
7. Je mag tegenhouden dat de inspecteur zelf, zonder je uitdrukkelijke toestemming, gaat kijken in je computers, je telefoon, afgesloten kasten en laden, ruimtes, e.d. Maar alles wat open en bloot op je bureau of tafel ligt mag de inspecteur zo inkijken.
8. Je hebt zwijgrecht als de inspecteur je vragen wil stellen om een fiscale boete te kunnen opleggen. De inspecteur moet je daar vooraf voor waarschuwen, dat wil zeggen: de 'cautie' geven.

Plichten van de belastingplichtige en zijn adviseur

Volgens de site van de [belastingdienst](#) heb je de volgende verplichtingen:

- Je vult de aangifte juist, volledig en op tijd in.
- Je verstrekt gegevens als de belastingdienst daarom vraagt.
- Je betaalt op tijd. Als je je aanslag niet op tijd betaalt, rekent de belastingdienst (invorderings-)rente.

9. In de basis is dit juist. Maar dat je altijd gegevens zou moeten verstrekken als de belastingdienst daarom vraagt klopt niet. Hoe zit dat?

Desgevraagd (uitdrukkelijk) ben je verplicht de belastingdienst gegevens en inlichtingen over de feiten *duidelijk, stellig en zonder voorbehoud* te verstrekken. Mondeling, schriftelijk of op andere wijze, zulks ter keuze van de inspecteur, en binnen een door de inspecteur te stellen termijn.

Daarbij moet je toelaten dat de inspecteur kopieën, prints of samenvattingen maakt van de voor inzage beschikbaar gestelde gegevensdragers of de inhoud daarvan. Dus je moet dan inzage geven in je administratie, al dan niet via je computer.

Maar als de fiscus geen redelijke termijn stelt voor de te verstrekken gegevens dan kun je om een redelijke termijn vragen om de gevraagde gegevens te verzamelen.

En als je niet over de gevraagde gegevens en inlichtingen beschikt dan kun je deze ook niet verstrekken. Alleen als je een bewaarplicht hebt, zoals ondernemers die hebben gedurende 7 (zeven) jaren, kan de fiscus eisen dat je die verstrekt. Als particulier heb je geen bewaarplicht.

De belastingdienst heeft alleen recht op informatie over de feiten. Fiscale adviezen van je advocaat of belastingadviseur en (e-mail-)correspondentie met hem/haar hoeft je niet te verstrekken. Maar als deze adviezen toch (veel) feitelijke informatie en/of documenten bevatten dan mag de inspecteur die delen daaruit wel opvragen.

Als je de gevraagde informatie of stukken niet verstrekt terwijl de belastingdienst denkt of vindt dat je die wel hebt of moet hebben dan kan de inspecteur je door middel van een *informatiebeschikking* dwingen om die wel te verstrekken. Tegen zo'n informatiebeschikking, dat is een formeel schriftelijk besluit van de belastingdienst, staat bezwaar en beroep open. Schakel dan een advocaat of adviseur in om fiscale rechtsbijstand te verlenen.

10. Laat je niet intimideren bij een belastingcontrole. Je hebt het recht om deskundig advies in te winnen voordat je informatie en/of stukken verstrekt. Maak daar gebruik van als je twijfelt over je rechtspositie.

Voorbeeld: casus arrest Hoge Raad 21 mei 2021, [ECLI:NL:HR:2021:751](#)

In het geval dat aan de orde was in dit recente arrest van de Hoge Raad kwam de controleur bij de belanghebbende ondernemer onverwacht samen met de FIOD op huisbezoek. Hij was zelf niet thuis en zijn echtgenote werd overrompeld door het onaangekondigde huisbezoek van de inspecteur en de FIOD. Daarom liet zij de belastingambtenaren – onwetend van haar rechten – binnen. Daarbij stuitten de ambtenaren op 13 ordners van een advocaat over een letselschadeclaim die de ondernemer in de V.S. had ingediend tegen Boeing na de vliegtuigcrash bij Schiphol in 2009. Met 'toestemming' van de echtgenote neemt de belastingdienst de 13 advocaten-ordners mee en ziet daarin dat de ondernemer een schadevergoeding van ruim \$ 2 miljoen heeft ontvangen, waarover hij niets heeft verantwoord in zijn aangiften inkomstenbelasting. Doordat belanghebbende een auto met contant geld had gekocht was een witwasmelding gedaan en zo werd de FIOD ingeschakeld.

Vervolgens stelt de inspecteur diverse vragen aan de ondernemer en zijn accountant en legt – nadat belanghebbende weigert de vragen te beantwoorden – informatiebeschikkingen op. Belanghebbende gaat daartegen in bezwaar en beroep en stelt daarbij dat de belastingdienst de informatie onrechtmatig heeft verkregen en dat de stukken die de inspecteur opvraagt onder het verschoningsrecht van zijn advocaat vallen.

De accountant van de ondernemer had zelf al – met toestemming van belanghebbende – een document (de zogenaamde 'settlement demand') aan de belastingdienst verstrekt. Voor dit document kon belanghebbende geen beroep meer doen op het verschoningsrecht en de geheimhoudingsplicht van de advocaat. Maar de ordners van de advocaat over de claim van

\$ 2 miljoen had de belastingdienst niet mogen inzien en niet mogen meenemen. Alle vragen die de inspecteur aan belanghebbende heeft gesteld waren op de inhoud van deze ordners gebaseerd. Daarom hoeft belanghebbende deze vragen niet te beantwoorden.

Verschoningsrecht van de advocaat is waarborg voor het vertrouwelijk verkeer tussen cliënt en advocaat

De Hoge Raad heeft het verschoningsrecht ten aanzien van de vertrouwelijke communicatie tussen de advocaat en zijn cliënt in dit arrest opnieuw stevig bevestigd. Daarbij veegt de Hoge Raad alle pogingen van de Staatssecretaris van Financiën om dit recht te beperken resoluut van tafel. Alleen voor zover belanghebbende, zijn advocaat en zijn accountant zelf afstand hebben gedaan van dit verschoningsrecht, en dat was in casu kennelijk het geval bij de 'settlement demand', mag de inspecteur deze informatie gebruiken en daarop doorvragen. Dan moet belanghebbende zijn wettelijke informatieplicht ex art. 47 AWR nakomen. Maar als belanghebbende en zijn advocaat zich ook bij deze 'settlement demand' tijdig hadden beroepen op het verschoningsrecht, dan hadden zij ook dit document niet hoeven af te geven aan de inspecteur. Dan blijft nog wel over dat hij de bewijslast had voor zijn contante uitgaven.

In de praktijk

De feiten van de casus wekken de indruk dat de inspecteur en de FIOD stevig op belanghebbende en zijn accountant hebben ingesproken om de vertrouwelijke informatie te verstrekken. Misschien zijn zij daardoor overstag gegaan om de 'settlement demand' te verstrekken. Maar eenmaal zelf gegeven blijft gegeven.

De gang van zaken bij het huisbezoek van de inspecteur en de FIOD, waarbij belanghebbende niet thuis was en de echtgenote totaal werd overrompeld waarna de (13) vertrouwelijke advocaten-ordners zijn meegenomen, druist echter zózeer in tegen hetgeen van een betamelijk handelende overheid kan worden verwacht, dat de drie rechterlijke instanties in deze zaak, inclusief de Hoge Raad, terecht de informatiebeschikking van de inspecteur hebben vernietigd.

Daarom:

Heb je te maken met dergelijke (boeken)onderzoeken van de belastingdienst/FIOD, wees je dan bewust van de risico's en mogelijkheden. Laat je niet intimideren door de inspecteur en maak gebruik van je (grond)rechten met bijstand of advies van een advocaat met kennis van zaken!

Voor meer informatie over belastingcontroles of FIOD-bezoeken kun je contact opnemen met [Hans Peek](#).